

Jorma Luoma

Kränämännäntie

Pikkujuttuja 40 - 60 luvulta
Etelä-Pohjanmaalta

Kränämännnyntie

Jorma Luoma

Kränämännäntie

**Pikkujuttuja 40 - 60 luvuilta
Etelä-Pohjanmaalta**

© 2017 Jorma Luoma

Kustantaja: Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand, Nordstedt, Saksa

ISBN: 978-951-568-077-8

Lukijalle

Vien sinut hyvä lukijani lapsuuteni maisemiin ja haluan jakaa kanssasi sen ajan ja maailman, jota elettiin sodan jälkeen Etelä-Pohjanmaalla. Olen syntynyt Kauhajoen Pöntäneen kylän Keturinkylässä, Kränämännäntien varrella sijaitsevan kotini saunassa heti sodan jälkeen. Miten maailma onkaan muuttunut näinä vuosikymmeninä. Silloin elettiin samoin, kuin oli eletty satojen vuosien ajan. Kehitys oli ollut hidasta. Raskaat työt tehtiin käsin ja apuvälineenä oli hevonen, kunnes alkoi raju muutos. Maaseutu koneellistui ja lapset muuttivat kaupunkeihin. Teollisuus sai uutta työvoimaa. Keksinnöt seurasivat toisiaan ja nyt eletään tätä aikaa, josta silloin ei olisi voitu uneksiakaan. Mutta tästä ajasta kirjoittakoon joku muu.

Siihen aikaan ei tunnettu koneita. Ainoa kone oli automobiili, jota ei tietenkään omistettu. Hevonen toimi traktorina. Maa kynnettiin auralla ja muokattiin äkeellä. Linnut kulkivat kyntömiehen perässä syömässä ylös nousseita matoja. Vilja kylvettiin käsin. Ilma oli puhdasta ja kuulasta. Myrkyt eivät olleet maata saastuttaneet. Ei ollut sisävevessaa, vaan kaikki ulosteet vietiin pellolle lannaksi. Se oli aikaa kun lannan haju oli kuin hajuveden tuoksua. Pellon pientareelta syötiin ”muikkuja.” Se oli aikaa kun leivän päältä hometta raavittiin. Äitini sanoi, että homeesta tulee hyvä laulun ääni ja lauloi ”metsäkukkia.” Minä istuin keskellä tietä kolmivuotiaana ja lauloin ”kultainen nuoruus jäi unholaan.”

Lauantaisin saunottiin yhdessä, koko perhe istui savusaunan hämyssä. Saunatontut lymyilivät hämärissä nurkissa ja kiukaan takana. Siellä harjasimme toistemme selkiä. Talvella kierimme lumessa löylyjen välissä. Nokinen savusauna luovutti puhtaita ja uudistuneita ihmisiä.

Silloin ei ollut puhelinta, nettiä, eikä mikroaaltouunia, oli vain muita puhdepuuhia.

Alussa heinä kaadettiin viikatteella, mutta sitten tuli niittokone, jota hevonen veti. Viljaa leikattiin sirpillä. Minäkin pikkupoikana leikkasin sormenpäätäni. Varmaan minulta pääsi kova ääni kun vertavuotavana juoksin äidin luokse. Löin minä kerran kirveellä polveen. Äiti repi lakanasta suikaleita ja katsoi aina välillä, että vieläkö veri vuotaa läpi. Jos vuoti, niin hän leikkasi lisää lakanaa kunnes ei enää vuotanut.

Yhtenä päivänä yritin heittää veistä seinään pystyyn. Menin aina vaan lähemmäs seinää, kun en onnistunut. Olin vihainen ja latasin kaiken tarmoni raivoisaan heittoon. Viimein sinkosin veitsen metrin päästä niin kovaa kuin jaksoin. Veitsi meni kahva edellä seinään ja ponnahti siitä suoraan ranteeseeni. Veri pulppusi ranteestani sydämen lyönnin tahtiin. Luulin kuolevani. Äitini aloitti jälleen lakanaleikin. En tiedä kuinka monta lakanaa hän joutui uhraamaan kuuden lapsen haavoihin. Lääkärissä en käynyt ennen kuin koululääkäri tutki minut ja terveeksi totesi.

Heinätoissā inhosin perien vetämistä eli pellolle jääneiden heinien haravoimista. Ei tullut minusta haravamiestä. Suostuin kahvinkeittäjäksi ja ruoanlaittajaksi. Kahvi oli kallista ja kortilla, joten poroja lisättiin vanhojen porojen päälle. Ei kaivattu Presidenttiä, kunhan vaan oli kahvia. Opin nopeasti keittämään perunoita ja paistamaan läskiä. Joskus taluttelin isääni pelloilla, kun hän oli sokea. Aina en muistanut mainita ojaa. Itse hyppäsin yli ja isäni mätkähti ojaan. Olin pahoillani, mutta isäni vain nauroi, ”ei se mitään.” Heinänajo oli oma luku sinänsä. Jos jouduin kuormamieheksi, niin pelkäsin että kuorma kaatuu. Lato oli mieluinen paikka pölystä huolimatta. Siellä sai hypätä orsilta voltteja. Oman lisänsä siellä olemiseen antoi naapurintytöt, jotka pyörivät siellä hameet päällä. Parasta oli kun tytöt sai houkuteltua tekemään voltteja. Pääskyset lentelivät pesilleen ruokkimaan poikasiaan. Silloin oli kova viserrys, kun pääskyset tulivat hyönteinen suussa pesälleen.

Viljan korjuu oli oma lukunsa. Vilja sidottiin lyhteille ja pystytettiin kuhilaiksi. Muutaman viikon kuivattamisen jälkeen ne vietiin riihen orsille. Siellä oli sisäänlämpiävä kiuas nurkassa. Savu täytti koko riihen. Kaiken maailman ötökät putosivat lyhteistä lattialle, kun savu tappoi ne. Riihen mustissa uumenissa jyvät ropisivat maahan. Se oli leivän laulua. Viljan kuivuttua lyhteitä hakattiin riihen nurkkaan. Sitten ne heitettiin luuvan lattialle. Lyhteet avattiin ja levitettiin tasaiseksi matoksi. Varstan rytke alkoi kuulua riiheltä. Näin saatiin oljista viimeisetkin jyvät irrotettua. Jyvät lakaistiin lattialla olevasta aukosta säkkiin ja pyöritettiin pohtimen läpi. Näin saatiin puhdasta viljaa. Oljet sidottiin isoiksi kimpuiksi olkilatoon. Niillekin löytyi jatkossa käyttöä. Riihipäivän jälkeen oli aina sauna, koska miehillä ei ollut muuta valkoista kuin silmänvalkuaiset ja hampaat, jos sattuiivat olemaan terveet. Ai että se savunmakuinen puuro ja ruisleipä olivat sitten hyviä. Se oli herkkua myös varstanlyöjän. Lintujakaan ei unohdettu, vaan niille jätettiin lyhteitä jouluksi.

Vien sinut hyvä lukijani lapsuuteni maisemiin ja haluan jakaa kanssasi sen ajan ja maailman, jota elettiin sodan jälkeen Etelä-Pohjanmaalla. Olen syntynyt Kauhajoen Pöntäneen kylän Keturinkylässä, Kränämännäntien varrella sijaitsevan kotini saunassa heti sodan jälkeen. Miten maailma onkaan muuttunut näinä vuosikymmeninä. Silloin elettiin samoin, kuin oli eletty satojen vuosien ajan. Kehitys oli hidasta. Raskaat työt tehtiin käsin ja apuvälineenä oli hevonen, kunnes alkoi raju muutos. Maaseutu koneellistui ja lapset muuttivat kaupunkeihin. Teollisuus sai uutta työvoimaa. Keksinnöt seurasivat toisiaan ja nyt eletään tätä aikaa, josta silloin ei olisi voitu uneksiakaan.

Jorma Luoma aloitti kirjoittamisen noin 20 vuotta sitten. Alussa hän käsitteli ja purki lapsen kuolemasta aiheutuneita tuntejaan. Myöhemmin hän alkoi jakaa tekstejään myös muille. Tämä on hänen kahdeksas teoksensa. Aikaisemmin ilmestyneet kirjat ovat: Rauhaton mies 2017, Yhtä puliveivaamista 2016, Viimeinen hyppy 2014, Gaia 2012, Olen astunut Laudalle 2008, Harjansitoja 2006, Pumpulipilvi 2003

